

Secundum Preceptum

Dubitat. x. vtz si quis w-
tū fecit de carmb? non comedē
dis a infirmitur ita q? a medi-
cis dicitur q? est in periculo m-
si carmb? wscatur a q? aliter
non pōt euadere infirmitatem
Rnd; hug. xxxii. q. finali nō
solum talis de p̄cepto maiori
etiā sine p̄cepto potest carnes
comedere q? est causa necitatis.
a in hmoi wto condico tacita
fuisse videtur. n̄ necitas cogere
ret. p̄ceptum maioris adect.

Dubitat. xi. a quib? tene-
atur abstinere q? uiuit vel cui
inunctum est ieiunare in pane
7 aq. **R**. p. pa. m. iiii. di. iij. Ab
omib? istis tenetur abstinē.
viz brodio expressio de carni-
bus. vel piscib? qn̄ sunt mmi
condēfata. vel tpsana. vel bur-
reta ex substantia piscoz extra-
cta q? h̄c non videntur wre
a q.

Dubitat. xii. an face-
dos qui tenetur ex wto ul obe-
dientia. vel penitētia ieiunare
vno die in pane 7 aqua. an ea-
dem die celebrās debeat fume-
re vini pfusionē post sup cōnē
de calice ip̄ius eukaristie. vñ
p. pa. m. iiii. di. xii. dic. q? debz
fumere vini pfusionem. qn̄ nō
est aliam missam celebraturus
ip̄a die ut dicitur de ose. eadez
p̄t. q? nec wtum. nec peniten-
tia. nec obediētia d̄z immutare
ntum ecclesie 7 ordinacōnes

Capitulum Primum

cō alioz. pluā alia dubia vide
in fūms. **Q**uo ad. iij. nōnd
scd̄ in thō. 7 omnes q? in wto
pōt fieri irritacō. dispensacō. a
cōmutacō. **R**ō. q? wtum non
ē vinculū iniquitatis. nec impedi-
tiū melioris boni. q? p̄ caita-
te institutū est. sed sepe attingit
q? quis malū uiuit a tūc est
irritū. aliqn̄ quis uiuit min?
bonū a tūc est in meli? omutā-
dum. **S**ūt aut tres dispēsato-
res wtoz. papa a suus vicai-
us. ep̄us 7 suus penitentiarius.
p̄latus religionis. a cui cōmit-
tit. papa sol? pōt dispēsare in
wto religionis si ē dispēsabi-
le in wto attingente. i wto cru-
cis. vel terre sacte. 7 sibi retinet
wtum ad limina petri a pauli.
7 ad sactū iacobū. ep̄us aut i
alijs. **E**t nō nunq? sine alicui?
p̄fator auctoitate quis debet
wtū infringere nisi necitas v-
geat. 7 supior haberi nō possit
Racō est. q? nullus debet esse
iudex in propria causa. . .

Sequitur p̄ceptum
iij. Capitulu. Primum

Receptū. iij. sic poi. a
tur exodi. xx. Me-
mēto ut diē sabba-
ti sanctifices. **S**ex
diebz op̄ abeis. 7 fattes oia ope-
ra tua. septio aut die sabbatū

Tertium

Præceptū

dñi dei tui ē. nō faties in eo ōne
 opus. **U**bi tria tāguntur. de q̄
 b⁹ p̄ncipalit̄ agendū ē. **P**rimo
 prohibetur opa qued̄ p̄ que fe
 stū frangi pōt̄ ibi. nō facies in eo
 omne op⁹. **S**ecūdo iubemur sā
 ctificare festū. ibi. memento ut
 diē sabbati sanctifices. **T**ercio
 mā datur ut laborem⁹ certis di
 ebus. ⁊ certo festiuem⁹. ibi sex
 diebus op̄ aberis. septimo autē
 b die sabbatum dñi est. **P**ro q̄
 rū declaracōe nōndū. i. q̄ in ve
 teti testamēto duplicia festa fu
 erunt ut; sabbatum qd̄ institu
 tum fuit originalit̄ ēplia de cā
Primo in gr̄arum actōem ⁊ ad
 deo vacādum. vñ exo. xx. **S**ex
 diebus fecit deus celū ⁊ terrā. ⁊
 septio die requieuit. id est cessa
 uit a nouis creaturis odendis.
 vñ scdm̄ tho. 2. 2. q. cxxij. **S**ab
 bati p̄ceptū erat morale parti.
 ⁊ p̄tm̄ cerimoniale. **M**orale qz
 lex nature dicitur deo ōniū rez
 principio aliquo tpe vacādū
 p̄ci⁹ q̄ creature. **C**erimoniale
 aut̄ fuit quo ad diem septimū.
 ideo fuit figura r̄quei xp̄i in se
 pulchro que futura erat in sab
 bato ut dicit̄ aug⁹. li. iij. sup̄ ge
 ne. ad lram. **S**ecūdo in auarici
 e restrictiōem. nisi enī deus diē
 sabbati feriandum mandasset.
 auaricia p̄ acq̄rendis t̄palibus
 nīmū creuisset. **T**ercio ut labo
 res famuli ⁊ serui licite in corpo

Capitulum

Prīmū

re ⁊ anima recrearentur quos
 immisericordes nimis alias gra
 uassent vtrūq; tāgitur exo. xx.
 vbi int̄ p̄ceptum illud dicit̄ non
 faties in eo oē opus tuū. **E**cce
 restrictio auaritie in dñis. **E**t fi
 li⁹ tuus ⁊ filia tua ⁊ seru⁹ tuus
 ⁊ ancilla tua iumentū tuū ⁊ ad
 uena quē int̄ portas tuas ec
 ce festū. **A**lia habuerūt in veteri te
 stamēto festa p̄ter sabbatū ob
 sp̄cālia bñficia eis collata. sicut
 p̄ liberacone p̄ iudith fca. **I**te p̄
 hester ⁊ similia. **S**ic ⁊ in nouo te
 stamēto duplicia h̄; eccl̄a festa.
 p̄mo diē dñi cū loco sabbati. se
 cūdo festa xp̄i ⁊ scōz in memori
 ā sp̄cālū bñficioz eccl̄e p̄stitoz.
Fuit aut̄ sabbatū in diez dñi
 cū quintuplici de causa rōbilit̄
 trālatū. **P**rimo ut cessante figu
 ra sabbato pasche qñ xp̄us req̄
 euit in sepulchro cessar; ⁊ sabbā
 tum p̄nte veritate ⁊ immediate
 trāfferetur in diē sequentē. ois
 enī decursus t̄pis a creatōe ve
 lapsu hōis vsq; ad dñice resur
 rectiōis diem quedā nox fuit
Secūdo ob memoriā creatōis
 toci⁹ mūdi. hac enī die ad lram
 de⁹ in principio fecit celū ⁊ tra;
 ⁊ lucē. **T**ercō in memoriā bñfi
 cij recreacōis q̄ p̄ passiōez ad
 gloriosā xp̄s puenit r̄urrectio
 nem. **E**p̄us enī dñico die solū
 consecrari dicit̄ ut habetur. lxxv.
 di. s. ordinacone episcopozum

Et maiora q̄ x̄p̄s fecit quodaz
 mō illa die fecit mūdum creāe
 inchoavit a lucem de q̄ postea
 sol factus est. vnde 7 pprie dici
 tur dies solis. x̄p̄s resurrexit.
 sp̄m̄ s̄ctum misit. a natus ē
 in mūdum. a ut innocētus di
 cit q̄libet d̄n̄ica dies ē ymago
 d̄n̄ice resurrectionis ob quas
 etiā causas maior dei influxu
 eccl̄a expectari p̄t q̄ alio die
 simpliciter a de loco s̄cra
 to creditur q̄ i eo cit̄ homo
 exauditur orādo ceteris p̄ib̄
Quarto ne iudaysare vidē am
 cōmune festū cū iudeis tenēdo.
 ideo etiā feriare sabbato die su
 spectum est de iudaysmo. Q̄n̄
 to in figurā a mēoriā future re
 surrectionis nostre in corpore
 a aia. **Secūdo** nōndum q̄
 quāq̄ nō liceat feriare sabba
 to nisi quis vllēt iudaysae fi
 cut 7 anti x̄p̄us ordiabitur di
 cit gre. de colē. di. iij. peruenit.
 tamē sabbatū b̄tissime virgū
 sp̄alem honore est p̄ clerū de
 putatū triplici de causa. **Pri**
 o q̄ i sola dei m̄re lumē fidei sab
 bato obū r̄tū p̄māhit: apl̄is
 7 alijs de x̄p̄o titubātib̄. **Se**
 cūdo q̄ sicut a ieiunio ferie sex
 te fit trāsitus p̄ sabbatū ad so
 lem̄tatē diei d̄minice. sic etiā
 a m̄scia p̄sentis vite fit trāsit̄
 p̄ b̄tā virgīnē ad statū gloie
Tercō q̄ sabbato sepe legitur

beata virgo maria pccōribus
 miracula 7 b̄n̄ficia p̄stitisse. vn
 de legim̄ in hist̄or̄is. q̄ olim
 in greca a nona diei sexte scie
 vltū itra q̄d ymago virginis
 erat d̄ma virtute se appeieb̄ at.
 7 sic p̄māhit vsq̄ ad nonā sab
 bati quādo itez d̄mitus se reti
 rit eius exēplo latini sabbatū
 etiā i laudē virginis cōsēraue
 rūt. **Tercō** nōndū q̄ tripli
 ta sunt festa eccl̄e. q̄ d̄a sunt a
 dicuntur p̄cipua a maiora festa
 eccl̄e 7 sūt dies d̄minicales. x̄p̄i
 festa. b̄tē virginis. 7 apostolo
 rū. **Alia** sunt festa eccl̄e satis cō
 mūa p̄ orbē. **Alia** sūt q̄ ep̄i spe
 tialit̄ in suis dyocētib̄ institu
 erūt. **Quarto** nōndū q̄ p̄pter
 q̄n̄q̄ multū peccat qui hoc p̄
 ceptum trāsgrediūtur. **Primo**
 q̄ i v̄tei testamēto pena mor
 tis p̄lexū ē. vnde numei. xv. d̄z
 de quodā q̄ colligebat ligna
 in sabbato quem moyses 7 aa
 ron r̄clusert in carcere 7 querē
 tes quid ei facere d̄beret. s̄x.
 de morte moiatur hō iste ob
 ruat eū lapidib̄: om̄is turba
 extra castra. m̄stice aut ligna
 die p̄hibito colligit q̄ materi
 am ignis ifernalis colligit. tal
 lapidib̄ id ē duris obiurga
 cōib̄ p̄roitēdus ē. q̄n̄ in festis
 trāsgredi non dimittit. **Secū**
 do in nouo testamento etiam
 grauit̄ punitū est. Refert enī

Tertium**Preceptū**

greg. i. dyalo. q. quedā nupta
marito in vigilia dedicacōis s̄a
cti sebastiani victa cōcupnia
a viro suo se non abstīuit. in
crastino aut cū remorsu cōscie
cie verecūdia victa a processio
ne se nō subtraxit. vñ in eadem
a demone publice verari cepit.
quā cū sacerdos palla altaris iu
uare vellet. eū etiam demō mu
sit a ofudit. hanc igitur amici
p incantatores iuuare procura
uerūt. s̄ in iphis oīuracōibus
legio demonū in eā intrauit. et
tot vocib⁹ clamare cepit. quot
demomb⁹ arrepta erat. quā tñ
demū factus ep̄s fortunatus p
plures dies et noctes orādo li
berauit. **Tercio** qz magne in ḡ
titudinis viciū quis incurrit cū
sex dies sibi cum magno cona
tu expedit. a vnū diem nō in di
honore a ppriā aīe salutem ofu
mat. et cū tot dei beneficia medi
tai negligit. **Quarto** qz quodā
mō in tres psonas diuinas pec
cat. i. p̄rem cui⁹ potentia mūdū
creauit. i. filiū cui⁹ sapia mūdū
r̄demit. in spūm s̄actū q̄ tali die
in mūdū vit. et in xp̄i hūamita
te; q̄ nata tali die visibilē p̄rio
apparuit. **Quinto** qz multū cece
peccat. **Festis** ei peccātes fatiūt
h̄c ille q̄ loco sacro peccat; qd̄
vtiqz turpi⁹ est q̄ nō in sacro
peccare. **Tempus** aut a deo sac
tum est. **Itē** dedicacōnem xp̄i.

Capitulum**Prīmū**

in dedicacōe; demonis vertunt
Item p totā ebdomadā pp̄ la
tores mūdī sunt in anima. et do
minico die turpes sūt in aīa lic;
mūdī i vestimētis. **Quinto** nōn
dū q̄i genē. xij. sūt p q̄ festa vi
olai possunt. **P̄rio** peccādo mōz
lit̄ q̄cūqz genē peccā sc̄d; thō.
vbi p̄ri⁹. **Et** Alex̄. de hal. i suo
iij. di. xvij. **Leuic.** enī dz. xxij.
Oē op⁹ fūile nō facies in eo sc;
sabbato. fuit aut hō peccō. vñ
ioh. viij. **Qui** facit p̄ctm̄ fūus ē
peccī. vñ glō. ambr. luc. xij. di.
Lex in sabbato fūilia opa facē
id est peccis aggr̄uai phib; **Ra
cō** est qz peccata mōzlia cōtrari
antur ob fūatīe festoz in q̄tū
im̄ pedūt applicacōe; hōis ad
deū qd̄ est fūis festi. **Et** quē di
cit thō. magis impeditur homo
a reb; d̄imis p opus peccī q̄ per
op⁹ licitū q̄uis sit corpale. idō
magis cōn hoc p̄ceptū agit qui
peccat i die festo peccō mōzliq̄
q̄ op⁹ corpale alias licitum fa
cit nō tñ p vīale peccm̄ sit vio
lacō illi⁹ p̄cepti. vñ de aug. li.
de. x. cordis dic. melius id ē mi
nus male facer; iudeus in agro
suo aliqd̄ vtile q̄ in teatro se
ditiosus existeret. a melius fa
cerēt feine lanā eaz in die sab
bati q̄ tota die in neomenijs
suis impudice saltarēt. **Et** di. h
cit Alexander de halis vbi su
p̄r. **Qd̄** qui peccatum mōzle in

die festo committit: dupliciter
 peccat mortaliter a incurrit rea-
 tum duorum peccatorum mortalium. eo quod
 exempli gratia fornicator agit contra
 duo precepta. scilicet non mechaberis.
 a sabbata sanctificas. et sic de plu-
 rio et homicidio. et vnde sequitur vide-
 tur quod sic peccatus fornicationis suf-
 ficienter si vult confiteri. oportet quod
 dicat in confessione fornicatus sum.
 a in die festo feci. Sic in simili
 fuerit in loco sacro tenetur cir-
 cumspecta loci exprimeret. quod tales
 circumstantie aggravant in infinitum
 Secundo in frangi potest sabbatum
 faciendo opus huile. quod leuic. xxij.
 dicitur. Omne opus huile non facies
 in eo sabbato. Pro cuius
 intellectu non dicitur in thom. 2. 2.
 .q. Cxxij. quod propter seruitutem pec-
 cati adhuc quadruplex est huius-
 tus. vna que fit peccando mortaliter
 de qua dictum est. alia est que fit per
 opus latrice quod videtur pertinere ad
 dei cultum. Et per tale huile opus
 quod meretur in festo. nec prohibe-
 tur hic. quod plus quis ad que-
 rentiam sabbati disponitur. vnde eti-
 am in veteri testamento licuit
 sabbato circumcidere. hostias
 mactare et offerre archam circu-
 ferre ihericho et similia. Et ho-
 die licet docere verbum a scripto.
 vnde ioh. vii. Circumcisionem acci-
 pit homo in sabbato ut non solua-
 tur lex moysi in math. xij. Sa-
 cerdotes in sabbato sabbatum

violatur id est corporaliter operatur
 in sabbato Et numeri. xxij. dicitur
 glo. fabri et homines artifices otti-
 antur in die sabbati. lector autem
 domine legis vel doctor ab opere
 suo non desinit nec tamen contami-
 natur sabbatum. sicut nec sacer-
 dotes in templo violantur et sine cri-
 mine sunt. Alia est huiusmodi qua
 homo seruit altari vel sibi ipsi. et ta-
 lia opera seruilia sunt dupliciter.
 quedam sunt spiritualia ut mentis
 exercitatio. et talia hic non dicitur
 tur seruilia quod conueniunt homini
 sed et mentis secundum quam est homo ser-
 uus dei et non hominis. vnde nusquam
 non est huiusmodi et proprius alteri sed
 mentis sed secundum corpus. a talibus
 seruilibus non oportet abstinere
 in festo quo ad illa que sunt de se-
 licitate honesta et recta Ex quo
 patet quod quis non tenetur in die
 festo abstinere ab ipsis operibus
 spiritualibus que etiam ab ipsis ope-
 ratione ordinantur ad temporale lucrum.
 aut ad aliud homini tale bonum.
 ut si aduocatus in die festo stu-
 det in hijs que die crastina vult
 proponere propter temporale lucrum. et
 rusticus cogitet de aratione terre
 sue quam crastina die vult arare.
 talia enim secundum predictam sententiam sancti
 thome non sunt seruilia saltem ma-
 terialiter cum sint spiritualia et in-
 teriora de istis dicit Rich. in 3.
 di. xxxvij. quod homo pro executione
 huiusmodi actuum interiorum

Tertium

Præceptū

a exercitio nō incurrit peccatū
mōrle nisi ppter corū exercitiū
excludatur illa vacatio quam
tunc debz cultu dīmo ex necita
k te. **A**lia sunt opa hōis corpo
ralia. a sunt duplicia quedā ser
uis p̄pria ut p̄tē ad q̄ quilibet
non tenetur. s̄ ad que tenetur
seruū dñis ut sūt arare. cibis co
quere. metere. et actus mechani
ci. a huiusmōi. nō ei tenetur q̄li
bet sibi aut alteri ad talia extr
necitatem. s̄ sibi tenetur ad ta
lia dñis suis quoz sūt p̄rij. et
oia talia phibebātur in veteri
lege p̄ hoc mādatum. eo q̄ con
trariabātur obseruācie sabba
ti. q̄ phibēt applicacōem ho
minis ad dīna. nunc vero in no
ua lege nō ē tā stricta phibitō
ī die dñico. sicut fuit in die sab
bati. **Q**uedā enī opa concedun
tur nūc in die dñico q̄ in sabba
to phibebātur. sic cibozum deco
ctio. et alia huiusmōi. q̄ licet ne
cessaria fuerit poterāt tñ p̄ueni
ri. **E**t etiā in quibusdā opibz p̄
hibitis facili⁹ disp̄satur in no
ua lege ppter necitatē. q̄ in vete
ri lege. et rācō est. q̄ obseruacō
sab bati fuit figurālis. **F**igurā au
tē p̄tinz ad p̄testacōez vitatis.
quā vitatē nec in modico p̄te
rire oportz. et ideo fuit sabbatū
tā strictē obseruādū. ut figura
corresponderz. p̄ rei. **O**bseruacō
v̄eo dñice nō ē figurālis. cū nō

Capitulum

Prīmū

significet futurū. s̄ ē cōmemō a
cō p̄teritē resurrectōis xp̄i. a re
p̄ntacō p̄ntis q̄etis aiaz quā
nūc hnt p̄ xp̄i mortē. **A**lia rācō
ē q̄ oli scdm̄ thō. in veteri lege
obseruācia sab bati fuit moralis
et cōrimoialis seu figurālis. **E**t
obseruācia talis sab bati muta
ta ē ī dñicū diē ordiacōe ecclē.
ideo hodie obligamur ad ob
uancā dñice nō ex hoc tercō p̄
cepto. s̄ tm̄ ecclēsie mandato.
Alia vero sunt opa hōis corpo
ralia cōmūia seruīs et liberis ad
que quilibet homo applicatur
corporaliter q̄ de sui natura aut
intencōne agētis ordīantur
ad lucrū temporale. aut ad ali
quod bonū corporale tanq̄ ad
finem p̄riū et immediatum. ut
sunt omnes act⁹ mechāici. cul
tura agrorū. vinearū. a similia
mercaturā placitacō iudicia. et
cōsa. et filia. **I**ta ecclēsia determi
nauit esse seruilia. et statuit ea
in diebus dñicis. a in alijs festi
uitatibz. ab vniūsalī ecclēia insti
tutis non esse exercēda nisi ve
geat necessitas. aut suadeat p̄
etas. ut p̄t. de osedi. ij. ro. gacō
nes. **E**t. xv. q. iij. et extr. de ferijs
.c. omnes. **T**ercō infringitur
festū p̄ hoc q̄ aliqui non legitti
me p̄pediti negligunt audire
missam. quilibet enim xp̄ian⁹
ex p̄cepto primo tenetur ad
deum actualiter diligendū

Tertium Preceptum

Et videtur scoto i. iij. di. xxvij. q. hoc sit diebus festiuis. ita q. oī die festiuo. a potissime diebus dñicis a pñcipalibus festis tenetur se hō recolligere a dñi super omnia actualiter diligere. a forte hoc dēterminat dñm mādatū illud. sabbata sactifices ut vnusquisq. maneat apd se recolligēdo se. a ascēdēdo i deū suū. Et ecclia specificat hoc q. tu ad missam audicōā die dñico de cōse. di. i. missas. **Quarto** i frigitur p eos qui nimis tarde in vigilia festi laborāt opēā p hībita. a qui i die festo nimis cito laborāt nō se; t̄minato festo. **Quintū** aut q̄s teneatur festū inchoare vel t̄minare. s. r. r. q. regulariter a vespera in vesperaz ext̄. e. oēs. **Festorum** tñ m̄tū a finis iuxta eoz qualitātē a iuxta diūsar regionū cōuetudines considerari dñt. Et sicut magnitudo dierz exigit celebrific p̄t̄ incipere a tardi⁹ debere t̄minari v̄ta racōe vidē extra. e. qm̄. **Quinto** offendunt p̄dicacōem in festo nō audiētē. vel irridētē eos q̄ audiūt. vel alios de h̄m̄cē t̄hētes. a in sermone dormiētē. magna enī ē negligētia cibū corpōis per sex dies q̄rere a aie cibū per vnaz horam fastidire. nullus ei pōt p̄cepta intelligere nisi discat. p̄dicatoz aut est doctoz di p̄cep-

Capitulum Secundū

toz. **Sexto** offendūt superbi vestitu supfluo p̄posito. hastiludis a filib⁹. **Septimo** vendentes auare a emētes mercatoēs. a institorēs. **Octauo** luxuriosi cultu vestiu. seruis. tactib⁹. cātib⁹. a verb. potissime choreb⁹ insistēdo ut cōpleāt luxuriosaz voluptatē. **Nono** gulosi potacōibus. vel comestacōibus semurgitantes. a ferculanis lautaprocurātes. **Decimo** iracūditigiosi a lusoze. **Vndecimo** iudicij p̄sidentes sine cā vel pietate. **Duodecimo** accidiosi q̄ dñm cultum ad quem tenentur putabimones. missam. a similia fastidiūt. a triste audiūt. Et sic p̄t̄ de phibitis m. iij. mādato

Capitulum Secundū

Secundo vidēdū erit de isto qd̄ mādat̄ affir̄t ue. vic. **Memento** ut diem sabbati sactifices. nō enī sufficit a se sibi lib⁹ abstinere; oportet cultu d̄mo se applicae. **Vbi** nōndū q̄ festiuitas scificatur nouē modis. **Priō** in audiēdo missam. a d̄ma officia deuote. **Qui** ei ut rich. dic̄ obmittit audire missam. peccat̄ q̄ uē nisi sint ex aliqua rōbili causa legitīe excusati. vñ d̄ de cōse. di. i. missas. **Die** dñico secularib⁹ a forte cōr̄ clericis dic̄ archidiaconus totas audire sp̄ali ordine p̄cipimus. ita ut ante